

1

Tor Tøndel trådte den ulenkede kroppen sin inn i fører-setet på Peugeotten. Gjennomsnittshøyden i Frankrike var åpenbart en god del under en nitti. Han justerte bakspeilet, og ble sittende et øyeblikk og se inn i det. Forsøkte seg på et smil til han der inne. Den brå forandringen hos fyren minnet ham om psykiaterens observasjon. I den vanskelige tiden.

– Du er født i fiskenes tegn. Glem astrologien, men symbolet for tegnet er to fisker som svømmer hver sin vei. Tenk deg at den ene står for intellekt, og den andre for følelser.

Tor startet opp og kjørte mot NorTan Transformer Factory. Han hadde en femårskontrakt som administrerende direktør der, på permisjon fra sin egentlige jobb i LTD-Norway. Som alltid var han tidlig ute og tok en omvei for å stoppe på favorittplassen sin. Hit opp kjørte han også om nettene. Når søvnen ikke ville komme, sto han opp og søkte hit. Her opplevde han å bli løftet opp gjennom den afrikanske natten, inn i universets uendelighet. For så å bli satt varsomt ned igjen når stjernehimmelen bleknet over horisonten.

Til venstre vokste det mektige Mount Meru opp gjennom frodig regnskog. Karrige busker og kratt fulgte med litt lenger opp, så måtte all vegetasjon vike for barskt snaufjell. Til høyre

strakte Nord-Tanzanias enorme høyslette seg like til horisonten. Mellom leirhyttene i utkanten av Arusha lyste blå jakarandatrær i tidlig blomst. Fliker av himmel på jord blant rustrøde blikktak. Afrika, kontrastenes kontinent, samlet i ett voldsomt bilde. I denne uendeligheten smuldret klaustrofobien og angsten opp, han følte seg ydmyk og fri på samme tid. Han visste å verdsette det.

Den første voksenboken han hadde lest, var *Den afrikanske farmen*, av Karen Blixen. Den første setningen hadde fulgt ham i alle år: «Jeg hadde en farm i Afrika, ved foten av fjellet Ngong». Den var en portal inn til en eventyrverden, fortellingen hadde krøpet under huden hans. Han hadde drømt om å reise til Afrika, bygge en farm og sitte og skrive like fantasieggende setninger. Skjebnens veier var uransakelige. Nå var han her, og han hadde fløyet forbi fjellet Ngong.

Han gløttet opp i speilet igjen. Hadde han ikke visst bedre, ville han trodd fyren der inne var en lystig sjel. Slik han så ut akkurat nå. Han strøk pekefingeren langs et hvitt arr på halsen. Pulsens banket like under huden. Han tok hånden til seg.

Da han svingte inn fabrikkporten på NorTan Transformer Factory, så han en kar med uniformslue stå ved råvarelageret og gjøre notater. Tor gikk inn til produksjonssjefen, Stephen Ngowi.

– Hvem er den fyren der ute, og hva gjør han her? spurte han. – Jeg så ham i går også, da trodde jeg han var på vei inn til meg, men jeg så ikke noe til ham. Kom han inn til deg?

Stephen Ngowi trillet kontorstolen så nær skrivebordet som den omfangsrike magen tillot og gjorde seg travel med innposten.

– Han er tollinspektør, det er visst et problem med betaling av toll, mumlet han.

– Send besøkende inn til meg, jeg vil ikke ha folk svimende rundt her som i en annen fornøylespark, sa Tor og gikk inn til seg selv.

Like etter kom tollinspektøren inn. Uten å banke på.

– Hyggelig at du stikker innom, sa Tor syrlig. – Selv om jeg ikke kan huske å ha invitert deg.

Mannen pekte på uniformslua si, *Senior Customs Officer*.

– Jeg har hatt dere i kikkerten en tid, sa han. – Nå har jeg sjekket varelageret deres mot tolldokumentene mine. Han tok en kunstpause og så illevarslende på Tor. – Dere har unndratt importtoll for millionbeløp, det er min plikt å anmelde dere.

Han slengte en dokumentbunke på skrivebordet. Tor så forbløffet på ham. Så bøyde han seg over dokumentene og studerte dem. Etter en stund ristet han på hodet.

– Hva er dette for tøv, disse varene er jo for pokker fritatt for toll.

Tollinspektøren smilte overbærende og trakk på skuldrene.

– Det kan du prøve å overbevise retten om. Jeg kommer tilbake sammen med politiet i morgen klokka ni og tar beslag i varene. Mens saken behandles, vil du og din styreformann bli satt i arrest. Vi vil ikke risikere forspillelse av bevis.

Han la et papirark på skrivebordet.

– Dette er en tilståelse. Det kan tenkes straffen blir mildere hvis dere innrømmer forbrytelsen.

Han tok med seg dokumentene og gikk. Uten å si adjø.

Tor satt i flere sekunder uten å røre seg. Til tross for air-conditionanlegget var han svett på hendene. Han for inn til Stephen Ngowi.

– Du visste altså hva fyren drev med? Hvorfor har du ikke informert meg? Nå er det for sent å forberede noe som helst, han kommer tilbake med politiet i morgen tidlig.

Ngowi løftet hendene avvergende foran seg.

– Bland ikke meg inn i dette, det er en sak mellom det offentlige og ledelsen. Deg og styreformannen. Jeg kommer ikke til å være her i morgen. Jeg må til Dar es Salaam for å snakke med en underleverandør.

Han nølte og så skrått opp på Tor. – Jeg råder deg i all vennskapelighet til å snakke med styreformannen din. Han har bedre nettverk enn deg og mer erfaring i å ordne opp med folk som – han nølte igjen – er brysomme.

Han så intenst på Tor, som om han ville være sikker på at direktøren skjønte budskapet. Tor ristet langsomt på hodet.

Selvsagt skulle han ringe styreformannen. Det var en viss trøst i at han også var truet. Hvis noen kunne gjøre noe med dette, måtte det være mr. Patel. Med sine høyt profilerte kontakter. Patel kunne virke ubetydelig ved første øyekast, kortvokst og spinkel. Til overmål hadde han for vane å trekke hodet ned mellom skuldrene, som om han – i motsetning til kortvokste mennesker flest – forsøkte å gjøre seg enda mindre. Usynlig. Et lite arr på kinnet løftet den ene munnviken i et konstant smil.

Øynene hans brøt med det uanselige ytre. Første gang Tor møtte blikket hans, fikk han et flashback til en kinoopplevelse i ungdommen, *Dr. Mabuses testamente*. Innesperret i et sinnsykeasyl administrerte dr. Mabuse, på uforklarlig vis, en bølge av kriminalitet. I en scene kom noen pleiere hylende ut av dr. Mabuses celle: «Die Augen! Die Augen!» Og så, plutselig, over hele skjermen, hadde han sett rett inn i den gale dr. Mabuses øyne. De sugde ham til seg som svarte hull, han greide ikke å se vekk. Selv etter at bildet på lerretet skiftet, satt det fast på netthinnen hans. Øynene hadde fulgt ham som en tvangstanke, en av flere, i mange år etterpå.

Patel lot ikke til å ha sett Tors reaksjon. Kanskje var han vant til å gjøre sterkt inntrykk. Etter som de ble bedre kjent,

kom Tor til å se på ham som en mentor. Sjarmerende og kunnskapsrik. Og uutgrunnelig.

– Ikke skriv under på noe som helst, sa Patel da Tor forklarte situasjonen. – Få fyrens navn og tittel, så skal jeg snakke med sjefen hans.

Stemmen var kjølig.

2

En støvete Landrover rullet med slukkede lykter inn på gårdsplassen foran huset til tollinspektør Abu Selemani. Inni satt en høy, slank mann i hettegenser. Gjennom vinduet kunne han se tollinspektøren sitte foran tv-en.

Mannen i hettegenser gikk ut og så seg rundt i mørket. Han hadde sanser som byfolk hadde mistet. Mannen gjorde en grimase som kunne minne om et smil. En tollinspektør-lønn burde bare rekke til en leirhytte med jordgolv og bølgeblikk-tak, men denne inspektøren bodde i et nybygd mursteinshus. Som en godseier fra kolonitiden, bodde han på en kolle med utsikt over høysletten. På grensen til Masai-land. En grense som ikke burde overskrides.

Der inne hevet tollinspektøren glasset og skålte med programverten. Mannen i hettegenser knep øynene sammen.

– Nyt det mens du kan, mumlet han. – Denne gangen kan det tenkes du får betalt på en annen måte enn du er vant med.

Han gikk bort og krafset på døra. Lyden på tv-en ble skrudd ned. Han krafset igjen. Og hørte skritt over golvet. Han trakk seg inn i skyggen. Tollinspektør Selemani, med statussymbolet på hodet og ennå i uniform, åpnet døra og gikk et par skritt ut på gårdsplassen. Mannen i hettegenser trådte fram fra skyggen og sto avventende.

– Hva gjelder det? sa Selemani bryskt.

Bevegelsen var lynrask. Selemani løftet hendene halvveis, men de falt ned igjen. Han så uforstående på en rød flekk som bredte seg utover den hvite uniformsskjorta.

Angriperen strøk hetta bakover. Han visste hvilken virkning ansiktet hans hadde. Tollinspektør Abu Selemani var intet unntak. Hans siste tanke i denne verden så ut til å være at han skuet inn i helvetet.

Mannen så lidenskapsløst offeret falle sammen. Gjennom døråpningen hørtes latter fra tv-en. En rød dam vokste på bakken under den livløse skikkelsen. Før den nådde uniformslua, bøyde mannen seg og tok den opp. Børstet av støvet, kastet den inn i baksetet og kjørte inn i nattemørket.

3

Tidlig morgenen etter stoppet Tor som vanlig på favorittstedet sitt. I dag føltes det som om horisonten hadde rykket nærmere. Angsten også. Han gned seg i øynene, de var tørre og røde etter natten. På ett tidspunkt hadde han vurdert å flykte over grensen til Kenya.

Fra der han sto kunne han se Arusha flyplass, bortenfor skimtet han taket på Arusha fengsel. Der hadde han vært en gang, for å melde et sykkeltyveri. Det var like etter at han kom hit. Han hadde vært totalt uforberedt på det som møtte ham da han kom inn i lobbyen – hvis han kunne bruke et slikt ord. Stank av ekskrementer og oppkast. Piskeslag og skrik bak en rusten ståldør. Dantes gravskrift over helvetesporten hadde kommet for ham: «La alt håp fare, dere som her trer inn». Han hadde snudd og kjørt sin vei med uforrettet sak.

Tor ristet av seg erindringen og startet bilen. Da han passerte flyplassen, så han noen ungdommer som rullet ut et seilfly. Han ønsket plutselig at han satt i cockpiten. Ønsket at han kunne seile nordover som en trekkfugl under den høye afrikanske himmelen. Han kunne lande i Nairobi, sette igjen seilflyet og ta rutefly hjem. Han kikket på klokka, snart åtte. Om en drøy time skulle de komme. Magemusklene strammet seg til.

Han så opp på mannen i speilet, ansiktet hans virket dratt i dag.

– Hva er det du holder på med? mumlet han. – Er det verdt det, synes du?

Det var ikke egentlig dette han hadde villet jobbe med heller.

Klokka ble åtte, den ble ni og den ble ti. Tor gløttet stadig ut av kontorvinduet. Ingen tollfunksjonær, ingen politibil. Men dagen var ennå ung. Han forsøkte å konsentrere seg om innkurven, men ga opp og ruslet bort til vinduet. Der ble han stående og se fjernt ut i luften.

Turte han håpe at styreformannen hadde greid å stoppe prosessen? Det var ikke utenkelig, han hadde kontakter på høyeste plan. Han hadde fått landets president til å åpne fabrikken i Arusha, og Patel dukket stadig opp og viste høytstående embetsmenn rundt. Tor var alltid med på den etterfølgende, lunsjen. Det var inspirerende, det fikk ham til å føle at det han drev med var viktig. At han var en av gutta. Det var en ny opplevelse.

Etter en av disse lunsjene hadde Patel fanget Tor med det hypnotiske blikket.

– Her nede blir vi hver dag minnet om hva som skal til for å overleve, sa han. – Ingen av dyrene ute på høysletten her opererer alene. Den som faller utenfor flokken blir –

Han dro fingeren over halsen med inderens eleganse.

– Så sørg for å bygge deg et nettverk. Ellers blir du for sårbar.

Tor følte seg truffet, men holdt på å si – Jeg er jo med i ditt?

– Vet du hvordan man fanger en apekatt? fortsatte Patel.

– Man fyller peanøtter i en krukke med passe stor åpning. Når apen stikker hånden nedi og fyller den med godsakene, får den ikke neven opp igjen. Den kan ikke gi slipp på skatten. Og så –

Han dro igjen fingeren over halsen.

Tor lo, men med en beklemmende følelse av å være både avslørt og fanget. Til tross for at han var minst et hode høyere, følte han seg mindre enn denne merkelige mannen.

Det hadde slått ham at Patel var skapt til noe større enn å engasjere seg i et lite selskap som NorTan. «Hain e' viar inna enn uta», sa man i Trøndelag. Kanskje hadde han planer han ikke ville avsløre.